

Література

1. В. А. Лефевр, Дж. Адамс-Веббер. Функции быстрой рефлексии в биполярном выборе. //Рефлексивное управление / Сб. статей. — М.: Институт психологии РАН, 2001. — С. 34—47.
2. Лепский В. Е., Степанов А. М. Рефлексивное управление в тоталитарных сектах// Рефлексивное управление / Сб. статей. — М.: Институт психологии РАН, 2000. — С. 122—133.

УДК 330.142.23+658.589

І. А. Шовкун, канд. екон. наук,
ст. наук. співробітник провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіки
та прогнозування НАН України»

ФІНАНСОВІ МОДЕЛІ КОРПОРАЦІЙ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Проведено порівняльний аналіз моделей корпоративних відносин та їх вплив на інноваційну активність національного бізнесу. Доведено залежність інтенсивності та ефективності інноваційної активності від характеристик фінансової архітектури корпоративних систем.

A benchmark analysis of the models of the corporative relations and their influence upon innovation activity of the national business are performed. The dependency of intensities and efficiency innovation activities from features of the financial architecture of the corporative systems are proved.

В умовах ринкової економіки, заснованій на відносинах власності на капітал, розподільчо-майнові відносини, які складаються у певній країні навколо фінансового капіталу корпорації визначають інтенсивність інноваційного процесу та питомі обсяги витрат на інновації. Організація корпорацій у різних країнах має низку відмінностей, що в концентрованому вигляді знаходять відображення у будові їх фінансів. За особливостями організації фінансів корпорацій у розвинених економіках виділяють три типові моделі: англосаксонську, континентально-європейську та азійську (японську). Специфічні моделі корпоративних фінансів складаються у трансформаційних економіках, до яких належить економіка України. Означені моделі відрізняються за низкою

ознак, що впливають із сутності фінансів корпорацій як економічних (грошових) відносин між корпорацією, що є формою організації підприємства (підприємництва), та іншими агентами ринку з приводу формування капіталу корпорації, його розподілу та використання з метою забезпечення діяльності та економічного розвитку корпорації задля добробуту її власників.

Концентрованим відображенням переваг і недоліків різних корпоративних моделей слугує рівень динамізму інноваційних процесів, що забезпечується в межах кожної з них. Інновації є ключовою передумовою конкурентоспроможності та ринкових позицій компаній. З іншого боку, корпорації є основними рушійними силами економічного розвитку національних господарств. Тож саме корпоративні моделі містять у собі потенції та обмеження для процесів інновацій. Попередній порівняльний аналіз моделей корпоративних відносин та їх вплив на інноваційну активність національного бізнесу, дозволив виявити існування залежності інтенсивності та ефективності інноваційних процесів від характеристик фінансової архітектури корпорацій.

В умовах жорсткої ринкової конкуренції інновації є визнаним джерелом монопольно-високих доходів. Інститути корпоративного управління задля задоволення інтересів акціонерів та максимізації ринкової вартості компанії дбають про прискорення інноваційної сприйнятливості компаній, демонструють різноманіття внутрішніх організаційних структур і гнучкість в утворенні підприємницьких альянсів для успішного впровадження інноваційних проектів. Цим забезпечується швидке опанування новими знаннями і вміннями у різних сферах науки (передусім у більш прогресивних) з одночасною раціоналізацією пакету дослідницьких проектів, що у підсумку виливається у високу конкурентоспроможність компанії.

Застосування розроблених методичних підходів до обстеження фінансів корпоративних структур в Україні щодо виявлення джерел та обсягів фінансового забезпечення технологічних інновацій, а також особливостей бюджетування інноваційно-інвестиційних проектів дозволило виявити наступне: вітчизняні акціонерні компанії є такими лише за формою власності, що в історичній ретроспективі була утворена в результаті приватизації державної власності, і цим відрізняється від звичайного для ринкової економіки способу створення компанії через мобілізацію вільних капіталів багатьох власників. Вітчизняні компанії переважно не залучають фінансових ресурсів на фінансових ринках. Майже не використовуючи такі фінансові інструменти, як акції, облігації,

кредити банків, вітчизняні корпорації знаходяться на самофінансуванні, що істотно обмежує можливості їхнього зростання та модернізації на основі інновацій;

- ключовими джерелами фінансування наукової та інноваційної діяльності виступають власні кошти компаній, зокрема, прибутки і амортизаційні відрахування. Існує пряма позитивна залежність між фінансовим станом компаній та питомими витратами на технологічні інновації;

- досвід залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів, кредитних ресурсів, а також бюджетного фінансування свідчить, що усі зовнішні джерела інвестицій мають разовий, непостійний характер. Залучення зовнішніх ресурсів, навіть на пільгових умовах, потребує витрат коштів на обслуговування боргу, тому є доцільним, якщо інноваційний проект є високоефективним. Обмеженість фінансових ресурсів компаній визначає потребу в непрямому стимулюванні державою інноваційної активності, що є можливим при знятті мораторію на дію податкових пільг для інноваційно-активних підприємств, передбачених у відповідному законодавстві;

- у процесі трансформації відносин власності в Україні відбувалася еволюція системи корпоративних фінансів, зумовленої змінами інсайдерського контролю (в якому домінуючі позиції належали директорському корпусу та трудовому колективу) над корпораціями на аутсайдерський з домінуванням мажоритарних власників. Обидві форми контролю над корпоративними фінансами спричинюють в'яле інвестування модернізації виробництва на інноваційній основі та перешкоджають виконанню фінансовими інституціями функцій, притаманних їхнім аналогам в основних світових моделях корпоративного контролю та фінансів.

Література

1. *Шовкун І. А.* Інституційне підґрунтя інноваційного розвитку: міжнародний досвід та уроки для транзитивних економік. — Економічна теорія. — 2005. — № 3.

2. Фінанси корпоративних структур як джерело інноваційного розвитку економіки // Корпоративні структури в національній інноваційній системі: Монографія. — К., 2007.